

Міжнародний симпозіум «Норми та нормативні системи у філософії, праві та інформатиці»

9-10 вересня 2011 р. у м. Санкт-Петербурзі відбувся Міжнародний симпозіум «Норми та нормативні системи у філософії, праві та інформатиці», присвячений 80-річчю видатного російсько-аргентинського вченого, професора Євгена Вікторовича Булігіна, 40-річчю видання його найвідомішої праці з філософії та логіки права, написаної у співавторстві з Карлосом Едуардо Альчурроном, «Normative Systems» («Нормативні системи») та презентації її першого російського перекладу. Організатором цього форуму виступив філософський факультет Санкт-Петербурзького державного університету за участі юридичного факультету Санкт-Петербурзької філії НДУ Вища школа економіки.

Центральною у науковій програмі симпозіуму стала пленарна доповідь Є.В. Булігіна (Буенос-Айрес, Аргентина) «Динаміка права», присвячена проблемі співвідношення динамічності права та єдності правопорядку. З позицій логіки норм професор розмежував статичне поняття нормативної системи і динамічне поняття правопорядку як послідовності у часі нормативних систем, сформулював критерії приналежності норм нормативній системі та правопорядку, а також критерії їх застосування, продемонструвавши на прикладах з аргентинської та міжнародної практики можливість їх розходження. При цьому доповідач підкреслив, що обидва ці поняття – правова система і правопорядок – відіграють дуже важливу роль у житті права і не достатньо чітко їх розмежування призводить дуже часто до хибних проблем, яких можна і потрібно уникнути, що підкреслює важливість того, що в сучасній філософії права зветься аналізом правових понять (conceptual analysis). У руслі заданої проблематики в доповіді І.Д. Невважая (Саратов, Росія) були розглянуті два типи взаємодоповнюючих нормативних систем.

У пленарній доповіді В. Кравіца (Мюнстер, Німеччина) йшлося про сучасні правові системи в контексті комунікативної теорії права. З точки зору

нормативної комунікативної системної теорії автор проаналізував передумови й наслідки, а також межі сучасних правових комунікацій, маючи на увазі процеси обробки інформації. Особливу увагу при цьому було приділено обговоренню можливості таких, що виходять за межі національних кордонів, нормативних структурних зв'язків між легітимними процесами прийняття управлінських рішень, що розглядаються в контексті всесвітньо-суспільної (глобальної, регіональної, локальної) взаємодії. Продовжуючи тему, О.В. Поляков (Санкт-Петербург, Росія) виступив із доповіддю, присвяченою нормативності правової комунікації.

Основна частина симпозіуму пройшла у секційних засіданнях за тематичними напрямками: «Філософські аспекти нормативних систем» (С.І. Максимов, І.Д. Осипов, О.А. Лосєва, О.В. Попова, Л.Ю. Піонткевич, І.Д. Невважай, Д.А. Щукін, В.Н. Пристенський, Н.І. Сатохіна), «Нормативні системи у праві» (М.В. Антонов, А.А. Краєвський, М.Л. Давидова, І.Л. Честнов, А.А. Калачов, В.С. Смородинський, О.І. Левченков, О.В. Тимошина, О.Г. Самохіна), «Логіка і нормативні системи» (О.Н. Лисанюк, А.С. Болдирєв, В.О. Лобовиков, Ю.Є. Пермьков, С.Н. Касаткін, А.Г. Кислов, Г.К. Ольховиков, І.П. Тарасов).

У межах заходу також було проведено круглі столи «Нормативність і відповідальність» (Є.Н. Тонков, Н.І. Гаврилов, В.В. Сутужко, А.І. Стребков, Д.А. Гусєв, В.Ю. Перов) та «Аспекти нормативності права» (В.Д. Титов, Х.Е. Нуньєс, Р.К. Гайнутдінов, І.А. Гдалевич, С.В. Корольов, А.Г. Щолкін, І. Новосад).

У симпозіумі взяли участь велика група вчених з України, які виступили з такими доповідями: «Аспекти поняття норми і класифікація нормативних систем» (В.І. Кузнєцов, Київ), «Проблема повноти права з позицій позитивізму і неопозитивізму» (С.І. Максимов, Харків), «Право у багатоманітності нормативних систем» (В.Д. Титов, Харків), «До проблеми правового регулювання суспільних відносин у державах перехідного типу» (О.І. Левченков, Луганськ), «Дослідження судових нормативних систем у

західній теорії права XX ст.» (В.С. Смородинський, Харків), «Правова традиція як нормативна система: герменевтичний підхід» (Н.І. Сатохіна, Харків).

В ході роботи симпозиуму відбулася презентація російського перекладу класичної праці в галузі логіки норм і філософії права «Normative Systems» К.Е. Альчуррона і Є.В. Булигіна. Переклад був виконаний М.В. Антоновим під науковою редакцією Є.В. Булигіна та О.М. Лисанюк і виданий у третьому номері «Російського щорічника теорії права». Автор «Нормативних систем» відзначив особливу значущість перекладу цієї праці рідною для нього російською мовою та висловив сподівання на те, що книга стане популярною в Росії.

Доказом значущості цієї неординарної події став сам симпозиум, який привернув увагу вітчизняних і закордонних логіків, філософів та правознавців. У цілому, не буде перебільшенням зазначити, що захід помітно сприяв активізації вітчизняних досліджень у сфері логіки норм та налагодженню їх координації. Статті учасників симпозиуму, написані за результатами оголошених на ньому доповідей та їх обговорення, будуть опубліковані у щоквартальному науково-практичному журналі «Конфліктологія».

Доктор юридичних наук, професор Максимов С.І., к.ю.н. Сатохіна Н.І. (Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Харків)